

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

PRAWIKÓW

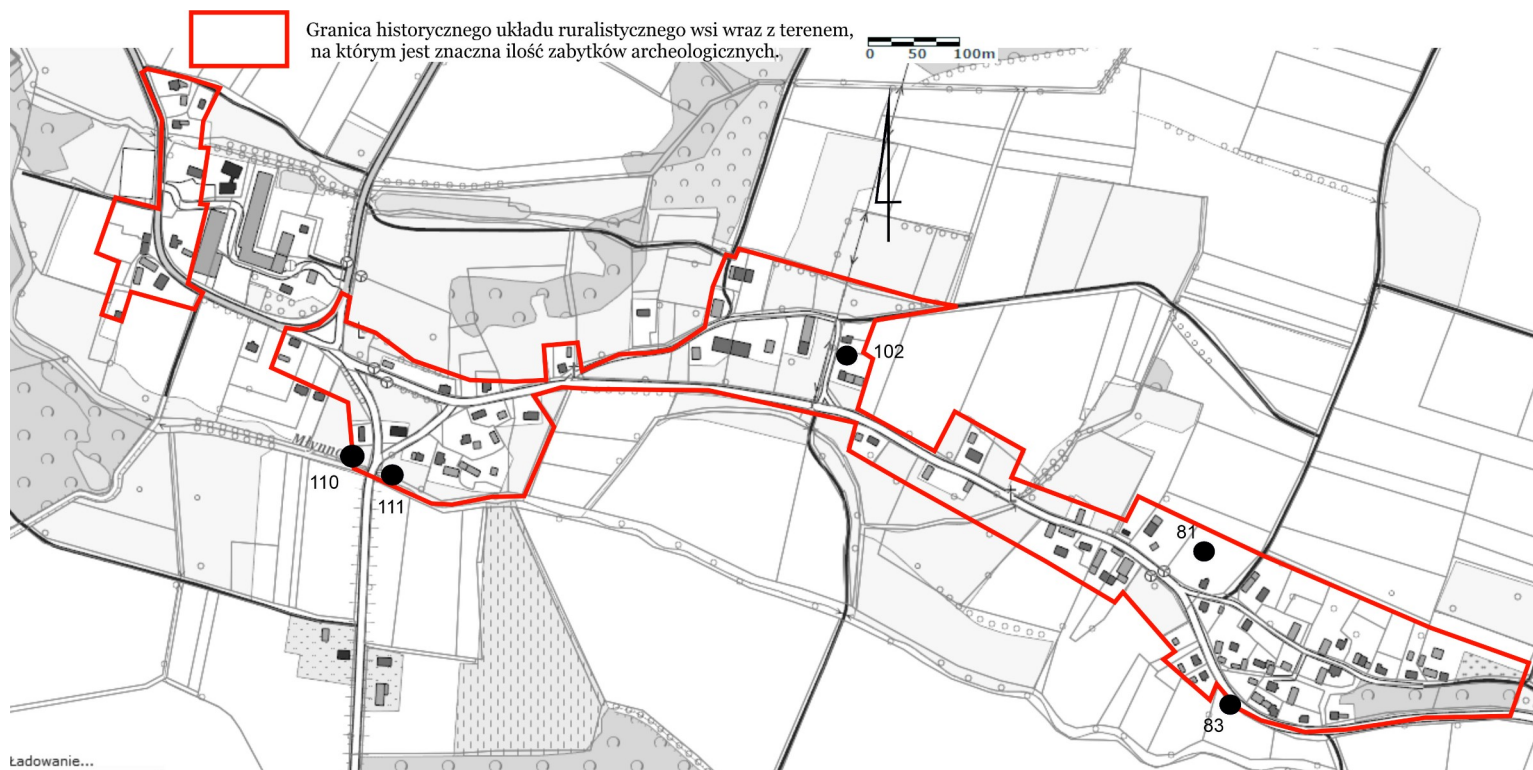
1. Nazwa

**Historyczny układ ruralistyczny wsi wraz z terenem,
na którym jest znaczna ilość zabytków
archeologicznych**

2. Czas powstania

**pradzieje, 1202, 1518-37, 1810,
1937, 1945**

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **WOŁOWSKI**

Gmina **WOŁÓW**

6. Współrzędne geograficzne

51°15'20"N 16°31'02"E

7. Użytkowanie obecne

**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: 1217 r. - Pravicovo; Praucouo; ok. poł. XVIII w. - Praucke; 1787, 1818 r. - Praucke; 1829, 1830, 1845, 1873, 1891, 1912, 1937, do 1945 r. - Praukau. **Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi:** Nazwa niemiecka jest zniekształconym zapisem fonetycznym nazwy polskiej- pierwotnej, która brzmiała prawdopodobnie Prawikowo. **Historia wsi i dóbr:** W 1202 r. Książę Henryk 1 wydaje przywilej, na mocy którego obszar dóbr klasztornych zostaje poszerzony o teren Prawikowa i wsi Cozii (położonej na południe od Prawikowa, nad Odrą) wraz z sąsiednimi majątkami Stuchowo oraz Laukowo (te osiedla zanikły). Prawików został przez klasztor lubiąski osadzony na prawie niemieckim między 1201 a 1215 r. W XIV-XV w. we wsi znajdują się duże zakłady młynarskie należące do klasztoru w Lubiążu. W 1518- 1537 r. klasztor buduje młyn w Prawikowie. Początkowo budynek młyna był drewniany; jako budowla kamienno-ceglana został postawiony w 1572 r. W 1787 r. do wsi należą 2 młyny wodne. Jeden z nich, znajdujący się w samym Prawikowie, nazywa się *Prauckenuhle* i ma 7 linii technologicznych. Mieszkańcy Prawikowa są poddanymi opactwa Lubiąż. W 1830, 1845 r. we wsi znajduje się królewski majątek państwowy, podległy urzędowi w Lubiążu. Ponadto istnieje tu pomocnicza szkoła katolicka, doglądana przez nauczycieli z Ratajów. W 1912 r. - w Prawikowie znajduje się królewski majątek państwowy, do którego należy folwark Rataje oraz folwark-owczarnia w Ratajach. W 1937 r. Tutejszy majątek państwowy z majątkiem rycerskim Rataje oraz dworską owczarnią *Rechau* oraz *Schdfereihof* został podzielony przez Śląskie Towarzystwo Ziemskie z Wrocławia.

Wydłużona wieś o osi wschód - zachód, zasadniczo jednodrożna, położona w pofalowanym terenie. W części środkowej, po północnej stronie drogi, zlokalizowany jest dawny majątek.

Wykaz stanowisk archeologicznych:

38/81/76-24 osada- kultura przeworska, ślad osadniczy- pradzieje, punkt osadniczy średniowiecze.

40/83/76-24 ślady osadnicze- wczesne średniowiecze, średniowiecze.

18/102/76-23 ślady osadnicze- kultura łużycka, kultura przeworska, wczesne średniowiecze.

26/110/76-23 ślad osadniczy- kultura łużycka.

27/111/76-23 punkt osadniczy- pradzieje.

Bibliografia: • Richard Junke: Wohlau, Geschichte des Furstentums und des Kreises von ..., Wurzburg 1965, GŚL 50212 II, [RJ 1965]

• Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845 [K. 1845, s.]

• Regesty Śląskie, pod redakcją Waclawa Korty, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5(1360), Wrocław 1992

• Schlesisches Giiter-Adressbuch. Verzeichnis samtlicher Rittergueter und selbstandigen Gutsbezirke, sowie der grosseren Landguter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1891,1912, 1937

•Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wołów, Wrocław 2000

• Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne: • Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zabudowy zespołów mieszkalno-gospodarczych.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość

JKość